

Cedric BOECKX; Txuss MARTÍN
El clíctic datiu és més que un clíctic
Lleida: Pagès editors, 2013.

Si diem que aquesta obra és la guanyadora de la II Edició del Premi Internacional de Recerca en Filologia Catalana Joan Solà, 2012, per a molts potser ja no caldria dir gaire res més. En efecte, un treball de recerca que ha merescut el reconeixement d'aquest premi ha de ser, per força, un treball excel·lent. I ho és.

Cedric Boeckx i Txuss Martín han unit esforços, talent i creativitat per produir una obra de recerca que, a través de l'estudi d'alguns fenòmens particulars de la sintaxi del català, vol ser també una aportació al coneixement de la facultat del llenguatge en el pla més universal. En concret, l'obra se centra en el comportament dels clíctics datius del català i s'estructura en cinc capítols. El primer és de caràcter introductor. El segon presenta les dades relatives als fenòmens estudiats: l'existència de formes opaques en els clíctics datius (apartat 2.1), la flexibilitat de l'ordre dels clíctics (apartat 2.2) i l'existència de restriccions combinatòries entre els clíctics (apartat 2.3). El tercer capítol presenta l'anàlisi que fan els autors del clíctic datiu, tenint en compte les tres *raretes* dels clíctics datius repassades en el capítol anterior. Finalment, en el capítol quart es presenta una extensió de l'anàlisi al tractament de la restricció de persona i cas. Per acabar, els autors dediquen un capítol a les conclusions.

Servint-nos, com fan Boeckx i Martín, de metàfores químiques, podem afirmar que l'obra que ressenyem presenta una desconstrucció dels clíctics datius del català i argumenta que no són partícules atòmiques, sinó més aviat moleculars. En altres paraules, el cas datiu no consta d'un sol ingredient, sinó que és un compost format per dues nocions: acusatiu i locatiu. I això es veu, precisament, en els clíctics datius del català, però podria ser vàlid també universalment. La hipòtesi de considerar que els clíctics datius són complexos (en català de manera oberta, i en altres llengües de manera subjacent) permet oferir una explicació unificada de tres *raretes* presentades pels clíctics datius tant en català com en altres llengües del món. Pensem que la hipòtesi que el datiu no és una noció primitiva, sinó derivada, és defensada pels autors de manera rigorosa i solvent, tot i que l'argumentació presentada pot no convèncer tots els lectors de la superioritat d'aquesta anàlisi respecte de la proposta, més general fins ara, que l'element /i/ és marca de datiu.

És també tasca del ressenyador parlar dels aspectes poc reeixits del treball. Així, volem fer notar la presència d'uns quants aspectes lingüístics problemàtics que, penssem, no haurien de tenir cabuda en una obra guanyadora d'un premi de filologia cata-

lana. Parlem d'errors de llengua, d'inconsistències tipogràfiques, d'omissió dels parlars de procedència d'algunes oracions (ben discutibles, com *Això, de l'armari, [li] trauré després*), de traduccions d'exemples poc acurades; però també de fragments massa enrevesats i d'explicacions desordenades o incompletes que compliquen la comprensió del treball, especialment per als lectors poc avesats als plantejaments teòrics en els quals s'emmarca l'obra.

I parlem, fins i tot, d'incoherències sociolingüístiques. A tall d'exemple, en explicar l'arquitectura funcional dels clítics, els autors ubiquen la categoria de nombre en un *SNum* que hem d'imaginar que correspon a un compost català-anglès (*Sintagma Number*). En les mateixes representacions funcionals, teòricament (o parcialment) en català, els autors utilitzen un terme directament en anglès (*Class*). Ja que es tracta d'un treball premiat en una convocatòria que vol afavorir la recerca *sobre* el català i *en* català, creiem que els autors haurien d'haver fet ús dels termes equivalents en català, tal com es procura fer generalment en la lingüística catalana, i en qualsevol altre camp científic, sobretot tenint present la importància dels esforços de les comunitats lingüístiques minoritzades per adaptar la terminologia científica.

Una altra flaqueja sociolingüística, a parer nostre, té a veure amb el tractament de la variació romànica. Els autors, que proporcionen exemples de diferents llengües de la família, informen que empraran glosses «quan subjectivament considerem que sense aquestes els exemples no resultarien intel·ligibles per a un lector no especialitzat» (n. 2, p. 15). Tanmateix, la realitat és que l'ús de glosses, i de traduccions, és molt freqüent, sobretot –paradoxalment– quan es tracta de la llengua romànica més propera al català, l'occità. També sobta que els autors, en donar uns exemples del gascó, aclareixin que es parla «al sud-oest francès» (p. 25). Aquesta apreciació és falsa –també es parla a la Vall d'Aran– i, creiem, és també del tot sobrera en un treball els autors del qual afirmen seguir l'esmentada convenció romànica: si s'espera que el lector romànic entengui els exemples de les diverses llengües de la família, també s'hauria d'esperar que sàpiga situar el domini lingüístic de cada parlar.

Finalment, ens sembla poc adequat que en una obra d'aquestes característiques el filòleg català hi detecti, massa sovint, estructures estranyes a la llengua, que delaten –o ho sembla– que es tracta d'un text pensat i escrit en anglès i posteriorment traduït al català.

Fetes aquestes puntualitzacions, que a parer nostre no afecten el rigor de la recerca ni la validesa de les hipòtesis que s'hi defensen, volem encoratjar tots els lingüistes del país a deixar-se seduir per les propostes del treball *El clític datiu és més que un clític*. Sens dubte, Boeckx i Martín són autors d'una obra que traspua passió i il·lusió per la sintaxi en particular i per la lingüística en general; una obra que, ben merescudament, ha estat guardonada amb el premi que porta el nom il·lustre del mestre Joan Solà. Creiem que no és agosarat dir que aquest sol fet ja justifica, si no fa obligada, la lectura de l'obra que hem ressenyat.

Anna Pineda

Universitat Autònoma de Barcelona